



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

§. 3. De Præpositis quos malos esse constat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Serm 26.  
de diu.

sed facturum, ipsa ut procella sit tranquillitas, ipsa ut ardentissima fornax (quod Babylone contigit) leni roris vento refrigeret. Et verò quamdiu hoc fiducia in Deum fundamentum non ponimus; ne hilum quidem in vita spiritali proficimus, & sanctæ obedientiæ adyta nondum vel ab ipso limine salutem modo, & absorbendas Superiorum imperfectiones omnes redundet: ceteroquin qui diuinæ prouidentiae in omnibus firmissimè non adhæserit, annon admodum procliuè est ut humanas prouidentias omnes multiplici dubitatione, & prudenti- la cautione conuellat? Non aliò respexisse videtur S. Bernardus cum dixit, *Vnde scandala, vnde turbatio, nisi quod propriam sequimur voluntatem, & temerè, quod volumus, in corde nostro desinientes, si quo modo id prohiberi contingat aut impediri, contumaces etiam in impatientiam, in murmurationem, in scandalum proni sumus, non attendentes quoniam omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti: & qui nobis casus videtur, sermo quidam Dei est suam nobis indicans voluntatem: Audite quomodo vir sanctus, ea quæ nos creaturis & hominibus affixi, permissiones, errores, casus, emulationes, inuidiam dicimus, sermonem Dei asserit, Dei voluntatem indicantem? cur autem ita perperam loquamur, cur in impatientiâ, obmurmurationem, & scandala impingamus, verissimam profert causam, quia nostram de nobis opinionem, iudicium, voluntatem præfigentes, rerum, locorum, munerum variis affectibus adhæremus, temerè de nobis aut rebus nostris aliquid statuimus, aut optamus: vnde cum diuinæ voluntatis verax interpres Præpositus, à nostra voluntate dissentit, alia omnia statuit, & quod Deo in consilium non adhibito volueramus euerit; hinc totius mali labes, & Religiosæ obseruantie euersio, cuius damna tanto semper in deterius procedunt, quo minus persuasum est fore, ut peculiari boni Dei ope cuncta denique in maius bonum nostrum cedant. Cetera quæ hinc desiderarentur, è mox dicendis peti possunt.*

### §. 3. De Præpositis quos malos esse constat.

Adeò nonnumquam euidens est, Præpositorum quosdam malos esse, & pessimè viuere, ut etiam malorum multorum causa sint, vel etiam (quod ratio tamen est) ea perpetrari præcipiant: qualem ergo inferior se ipsum præstare debeat dicendum est, ut si fortè Religiosam disciplinam dissoluat Præpositus, si fornicationi, ebrietati, manifestisque criminibus addictus notetur, si in eadem vitia vel exemplo, vel auctoritate suos pertrahat, si monasterij bona dilapidet, ordinem benè semper obseruatam funditus evertat: tunc enim vel ab animi perturbatione sibi cauere, vel consuetam Præposito obseruantiam deserere, non est cuiusuis, sed eius qui forti beneque præsentis sit animo.

Ergo in eam rem, quatuor nobis obseruanda sunt, persona, personæ facta, gubernatio, iussa peculiaria & ad singula quædam directa.

Quod

Quod igitur ad personam attinet, extra controuersiam est, illi obedientiam & reuerentiam eam præstandam esse, quam officij dignitas exigit: quippe quantiscumque criminibus malè scateat, nisi à magistratu, vel iusta auctoritate, excidat, numquam idè licet obedientiæ iugum detrectare; imò verò reuerentia & obedientia auctoritati debentur æquales, quoties auctoritas perseverat æqualis; unde, vt cap. 2. comprobatur, nequissimo Superiori non minor quàm optimo cuique reuerentia & obedientia debentur: crediderimque, eam quæ malo, quàm eam quæ bono exhibetur, maioris esse meriti, cum in illi nihil humane rationis aut illecebræ intercedat, purissimeque superatis quæ in contrariū essent argumentis, vicario Dei, quæ vicariam eius auctoritatem gerit, deferatur. Quod vt constanter præstare possimus, diligenter, omniq; conatu cuiusdam quod ibidem tantoperè cōmendauimus, Deum vt in Superioribus respectemus, omnesque hominis imperfectiones adeò procul à nostra cogitatione ablegemus, vt iis obliteratis, ea sola in iis cōtemplemur, quæ diuinitus accepta, venerandos, suspiciendos, amandos, nobilq; sacrosanctos eos faciunt. Arduum quidè; sed exempla tantæ virtutis legimus, & verò, quæ Deo laus, vidimus. Imperfectiorum tamen maior est numerus, multiq; vitam potius quàm munus inueniunt: propterea Superiorum est, acerrimè in vitam moresque suos inquirere; nam quod pluribus expositi sunt, eo plura & grauiora scandala præbent, tantoque in grauiorem damnationem incident, quòd animarum depeculatores latroneque fuerint, qui earum defensores & saluatores destituti fuerant.

In factis quæ Præpositorum, qua ratione sunt homines, ita propria sunt, vt naturâ suâ in alios minimè deriuentur, eiq; soli qui ea perpetrat noceant; vt luxuries, ebrietas, illaque peccata, quæ licet exemplo serpent, & scandalo ceteros offendant, per se tamen publicum bonum non euertunt. certum est, illa, quando tam apertè rectæ rationi, diuinisque legibus aduersantur, approbati non posse: facilius foret media quædam, (quæ in eiusmodi personæ dignitate vitæque conditione indecora & mala essent) vt scurrilitatem, comtorem ornatum, & eiusmodi leuiora excusare. Quamuis tamen grauiora illa peccata approbati non possint, possumus ab illis improbandis abstinere, nostramque ab istis ad alia cogitationem conuertere: vt quid enim de ijs qui extra nostram curam, extra nostram potestatem sunt, quorum neque reprehensionem, neque emendationem, neque punitionem instare nostrum est, vt quid frustra sollicito cogitatu inuolui? qui ad nos non spectant, quorum medela in nobis non est, illi quoque nos nec tangant, nec angant, nec moueant: nisi si caritatis miseratione laudabili, diuinæ maiestati pro eorum peccatis supplices preces offerimus, idque ita pacatè, ita imperturbatè, ac si eas pro quouis ignotissimo peccatore funderemus. Vbi quanta moderatione sit utendū, præclarissimū, & numeris omnibus absolutissimum in Dauide erga Saulem exemplum habemus, de quo præstat vt D. Gregorium, virum in moribus instruendis admirabilem audiamus: quippe quæ in rem hanc mirè

mirè faciant; his verbis præclare scribit: Admonendi sunt subditi, ne Præpositorum suorum vitam temerè iudicent; si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident: ne vnde mala rectè redarguunt; inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne, cum culpas Præpositorum considerant, contra eos audaces fiant, sed sic si qua valde sunt eorum prava, ac apud semetipsos diiudicent, ut tamen diuino timore constricti, ferre sub eis iugum reuerentia non recusent. Quod melius ostendimus si David factum ad medium deducamus: Saül quippe persecutor, cum ad purgandum ventrem speluncam fuisset ingressus, illic cum viris suis David inerat, qui iam tam longo tempore persecutionis eius mala tolerabat, cumq; eum viri sui ad ferendum Saül accenderent, fugit eos responsionibus, quia manum mittere in Christum Domini non deberent; qui tamen occultè surrexit, & oram chlamydis eius abscidit. Quid enim per Saül nisi mali retores, quid per David nisi boni subditi designantur: Saül igitur ventrem purgare est, prauos Præpositos conceptam in corde malitiam vsque ad opera miseria extendere, & cogitata apud se noxia, factis exterioribus exequendo, monstrare: quem tamen David ferire metuit, quia pie subditorum mentes, ab omni se peste obrectationis abstinentes, Præpositorum vitam nullo lingua gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt: qui & si quando pro infirmitate sese abstinere vix possunt, ut extrema quadam atque exteriora Præpositorum mala, sed tamen humiliter loquantur, quasi oram chlamydis silenter incidunt, quia videlicet, dum Prælata dignitati saltem innoxie & latenter derogant, quasi Regis superpositi vestem secant; sed tamen ad semetipsos redeunt, seg, vehementissimè vel de tenuissima verbi laceratione reprehendunt: vnde bene & illic scriptum est, Post hæc David percussit cor suum, eo quod abscidisset oram chlamydis Saül. Facta quippe Præpositorum, oris gladio ferienda non sunt, etiam cum rectè reprehendenda iudicantur. Si quando verò contra eos, vel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem penitentia, cor prematur, quatenus ad semetipsam redeat, & cum Præposita potestati deliquerit, eius contra se iudicium à quo sibi prælata est, perhorrescat: nam cum in Præpositis delinquimus, eius ordinationi qui eos nobis prætulit, obuiamus: Vnde Moyses, quogut, cum contra se & Aaron conqueri populum agnouisset, ait: Nos enim quid sumus: nec contra nos est mormur vestrum, sed contra Dominum. Hæc est nobis & reliqua Davidis modestia diligenter imitanda, fidentium Domino, præcipitandum nihil, manus, & dies Domini expectanda: quis enim, ut idem loquitur, extendet manum suam in Christum Domini, & innocens erit?

Sed de gubernatione aliquid dicamus: si enim manifestè peruersa est, si aperte alios corrumpit, si hæreses & errores in fide disseminat, si florentem olim disciplinam relaxat, si mores prauos inducit, si bona pessumdat, humana pariter & diuina confundit, longè minùs posse negligi videtur. quid enim? possimne, qui ista video, qui decorem domus Domini diligo, qui totius Religiosi corporis ruinam intueor, meque vnum de membris eius agnosco, possimne non condolere, non conqueri, non etiam aliquos suscitare qui se Superiori, non pastorem sed lupum agenti, fortiter opponant?

Grauis

Pastor.  
eu-a p. 3.  
c. 5.

1. Reg. 24.

Exodi 16.

1. Reg. 26.

Gravis profectò tentatio: in qua tamen quo iustior videtur esse dolor, eo magis vt ne modus excedatur cauendū est, quippe nulla vitia periculosiora sunt ijs, quibus virtutis species habenas laxat. Vbi ergo qui cōseruator esse debuerat, ille vastator est Ordinis, videndum est vt verè vastatorem esse constet: sunt enim qui consuetudinum leuiorum, cerimoniarum, earumque quas *observantias* vocant, vel alicuius externæ rei supra modum æmulatores, euerforem omnium Superiorem inclamant, in inuidiam, & in odium vocāt, si quid istorum aut neglexerit, aut immutarit. Sed hac fallitate reiecta, cū verè constat euerforem esse, profectò licet dolere, imò probi Religiosi officio non fungeretur, qui Religionis tanto malo non doleret.

At verò apud quem conqueratur videndum: nam, si apud alium Religiosum simplicem, pacatum, doli nihil suspicantem, malisque medicandis ineptum; vt quid illum imprudēti & inutili narratione de sua pace deturbare? hoc lanè animaduertēdum seridè est, ne peccatum peccato aggeramus, & medelæ simulatione insanabile vulnus infligamus. Execrabilem hanc perniciem in rebus longè naturā leuioribus, at vsu valdè damnificis, vigere interdum videas; est qui se nasutiorem credit, simpliciore ea suggerit quibus eius oculos in malam calliditatem aperiat, & à sincera simplicitate abducat: Nō vides, inquit, quod tibi, eadē in causa, vel etiam tua ex parte meliori, iniuncta sit pœna, & non isti: vexat censura columbas: ouem lupus rapit, elamosos dentatosq; canes formidat. nō vides quos tibi conciliare, quibus artibus vti debeas, vt quæcumq; voles impetres? Hi sunt, subdoli serpentis susuri venenati: hi, quos è latebris suis educere, omniq; industria & seueritate vehementer coërcere Superiores debent. Ah quoties, sanctè in cōspectu Dei ambulāre non pauci, cū ecce se insinuauerūt hæ pestes, & qui spiritu caritatis cœperant, æmulationis, inuidiæ, suspicionum, & de Præpositis diffidētiae liuore consumti intabuerunt! Sed eò, vnde me abduxerat indignatio, redeamus. Videndū ergo, ne apud eos cōqueramur, quibus querelæ nostræ sine fructu damnū inferūt, sed apud eos qui nullo suo malo multum nobis profunt; & rem inclinātam, vel consilio, vel ope sustentare possunt. Cauendum etiam ne querelæ nostræ animos exacerbent, dissensiones ac rebelliones subditorum foueant: vt enim conquerendi iusta causa esse possit, at nulla rebellandi, vel imperia licita detrectandi. quare id aptissimum videtur, vt apud alterum Superiorem qui euerfori illi imperare, eumque coërcere potest, nostræ querelæ deponātur: quod si minus fieri possit, tū certè id præstemus quod paulò post subiūgam.

Postremum supererat, de iussis peculiaribus ad singula quædam nominatim diserteque prolatis: quæ si apertum planè peccatum iubeant, ex dictis, & iudicio naturæ notum est, esse omnino refutanda. Verum in Religiosis illis familijs, in quibus diuinæ legis viget obseruantia, & necdum Dei timor omnis depositus est, ibi in sermonem inferre, si ne Superiori peccata iubenti obtemperandum, hominum videtur esse peruicacitati patrocina quærentium, & suæ in

Superiores irreuerentia, alicunde speciem honesti prætexere conantur. Constat enim eiusmodi iussa, vsque adeo non vsurpari, vt quando Præsidibus obstititur, rarò id fiat quia peccato habenas laxant, sed vt plurimum quia vel austeriora, vel perfectiora præcipiunt: de quorum zelo, moderatione & fortitudine multa sunt quæ dici possent, at à nostro instituto nunc temporis aliena. Quòd si fortè in Præpositos eos incideris, qui à caritate Dei exciderunt, multa passim perperam iuberi necesse est: cui enim sit bonus, qui sibi nequam est? & qui in grauissimo diuinissimoque gubernandi munere à Deo recesserint, eritne vel hominis, vel regulæ, vel rei vllius ratio, quæ tales in officio contineat hinc temerè, & imprudenter, quin & impudenter, vt affectus, vt perturbatio, vt libido impulerit, multa iubent; viris bonis graues sunt, nulloque loco pacatos consistere patiuntur, improbis verò & sui similibus blandi, illis ad omnem cupiditatis explendæ libidinem patrocinantur.

Si igitur in eiusmodi, (quod semper à nobis auertat Deus) sed si quando in eiusmodi exundationem nequitia inciderimus, quam iure nuncupare possumus *abominationem desolationis, in loco sancto stantem*: quid enim aliud, quam locum illum sanctum in quo præsidet, execratione sua desolat & deualtat? tum sanè pro anima nostra viriliter decertemus, & non solùm aliena improbitas nihil nobis oberit, sed etiam proderit plurimùm: non enim inter probos, sed inter improbos, probum esse præclarum est. Hoc autem vt præstemus, cauendum est *ne emulemur in malignantibus, & ne facientes iniquitatem zelemur, instar floris, feni decident, & velociter arescent, & malitia iustas penas luent. Latentur, & vitam in voluptate traducant, at turpissimo fine claudentur, eiekti in tenebras exteriores, vbi fletus, & præ dolore stridor dentium, vigeat aternùm.* Hæc de improbis cogitanda, vt sortem ipsorum lugeamus potius quam concupiscamus.

At verò, tu quisquis in medio eiusmodi, olim quidem Ierusalem, nunc autem Babylonis es positus; cane canticum Domino, nec melioris & cælestis Ierusalem matris tuæ te capiat obliuio; in ea aliquando extra scandala, victurum te spera: gratias age Deo quòd ex aliorum improbitate tristaris: putaque hoc ipsum tibi cælitus affulisse, hoc vnum tibi restare quærendum, animam vt tuam salues: nec res, nec personæ vllæ ipsi nocuerint, si eam lucrifeceris. Variæ sunt in cælestem gloriam penetrandi viæ: hanc ipse tibi positam puta, puta tibi ea conditione venale cælum, si alienos errores, & mala publici lugeas. Paupertate alij, alij mititate, alij misericordia, castitate, persecutione, martyrio sint beati, nec inuideas: tu in tuo beatitudinis oblato talento sis fidelis, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*: simpliciterque ac humiliter credas, et si prouidisse Deum, vt qui bonis propriis vigere non poteras, alienis saltem malis lugendis & ferendis, aternam claritatem mercari possis. Propter scelera populi sui, & propter Regum multiplicem impietatem, olim in Iudæos, scelum Dei populum, exarsit vindicta diuina, decreuitque eos Nabuchodonosor

fori tradere, terram vastare, gentem in varias oras dira seruitute dispergere: feueram hanc sententiam, Prophetæ Jeremiæ ore prolatam descripsit Baruch, qui populi sui miseratione, grauissimæque temporum calamitatis horrore percussus, lamentando dixit, *Va misero mihi, quoniam addidit Dominus dolorem dolori* *Jerem. 45.* *meo: laboravi in gemitu meo, & requiem non inueni.* Huic eius querelæ ex misericordia ortæ, quid misericors & miserator Dominus responderit attende: sic enim per Jeremiam illi responderi voluit: *Ecce quos adificavi, ego destruo: & quos plantaui, ego euello, & vniuersam terram hanc. Et tu quaris tibi grandia? nolt quærere: quia ecce ego adduco malum super omnem carnem, ait Dominus: & dabo tibi animam tuam in salutem, in omnibus locis ad quacumque perrexeris.* O egregiam operæ præstitæ compensationem! sed similiter qui in medio Religionis præuæ, & iam non Religionis habitat, & neglectos Dei honores luget, sibi à Domino dici existimet; Ecce propter negligentiam & corporem præteritum; quia non cognouerunt in die sua patres vestri quæ ad salutem ipsorum erant; quia Præpositos illos, qui ad meliora hortabantur, obseratis auribus non audierunt; iniqui & ingrati ipsorum animi clamor in cælum vsque peruenit; regnare facio hypocritam; quos ædificavi, ego destruo; quos plantaui, ego euello; & vniuersam domum hanc, quam è domo orationis & humilitatis, in speluncam ganeonum, auarorum, murmuratorum, ingratorum, superbiorumque mutarunt, domum inquam, & olim dilectam hereditatem euerto: Et tu nunc, quid quæris tibi? attamen, quia non te, sed me quaris, & honoris mei zelo duceris, *dabo tibi animam tuam in salutem, confortare, & esto constans, consumam ceteros, te verò non consumam, sed castigabo in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.* *Habes etiam annum quod eluas; & quod communium cladum in te redundabit, hoc tuis peccatis te commeruisse existima.* *Jerem. 46.*

Certè enim hæc est ad iræ diuinæ placationem, & ad sanctitatem veram via certissima, si quis ea omnia tum suis, tum suorum maiorum apertis vel occultis peccatis ac negligentijs accepta ferat, & iustitiæ diuinæ in vindictam exardescens flagella, tanta demissione & humilitate excipiat, vt pater ille misericors, qui *cor contritum & humiliatum non despicit*, qui que ideo punit quia misereri vult, in melius conuertat omnia, sublatisque è medio omnibus qui Religionis honestatem impugnabant, pristino illam decori restituat. Quod quia facillè potest, ideo numquam desperandum; interim verò gemendum, orandum, in cordis contritione, & verecundo pudore, vt veteres Prophetas legimus, perseverandum, donec *exurgat Deus & dissipentur inimici eius, iusti autem roborentur, & exultent in letitia.*

Tanta enim est diuinæ bonitatis abundantia, magnis vt è malis magna bona exoriri faciat, & vbi multiplex viguit iniquitas, ibi multiplex erumpat caritas: quate in rebus istis perditissimis, se ipsam spe meliorum potest vnusquisque solari, sibi que persuadere, numquam ea permissurum Deum fuisse, nisi

Epist. 87.

nisi maiora quædam bona suo tempore inde esset educturus. Quod ipsum quia S. Bernardus in propriis peccatis consulit, quanto magis in alienis id non dedecere credendum est: sic enim epistola quadam, vnumquemque, peccato perpetrato, se ipsum alloqui oportere scribit; *Malè quidem egi; sed factum est, & iam non potest non fieri. Quis scit si hoc mihi Deus expedire prouiderit, & de malo meo ipse qui est bonus, bonum mihi operari voluerit? malum ergo puniat quod ego feci; bonum autem maneat, quod ipse prouidit. Nostris quippe inordinatis, seu voluntatibus, seu actionibus, nouit bonitas Dei uti, semper quidem rectè in sui ordinis pulchritudinem: sæpè etiã piè in nostram utilitatem. O clementissima in filios Adam, diuina bonitatis recordatio, quæ sua non desinit largiri beneficia, non solum ubi nullum inuenit meritum, sed plerumque etiã ubi totum inuenit contrarium! ita ille, subtiliter euentum à voluntate scernens; praua est voluntas, vituperetur, corrigatur; euentus bonus est, expectetur, & ut à Deo laudetur, nec ei noceat voluntatis aliena peruersitas: radiantis auri fulgorem, non faciunt fodinarum tenebræ aspernabilem. Citò decidunt & flaccescunt, quæ citò & facillè maturescunt, ideoque non rarò accidit, ut aliquod ad tempus malum, sit apprime necessarium, ut bonum præsens augeatur, pluris fiat, & maiore diligentia conseruetur: humanis mentibus, ubi non exercentur, tepor & fœcordia turripunt; assiduitate, & facilitate vilescit virtus: Religiosæque disciplinæ splendor non ferit oculos, ad eum nimia consuetudine non intentos. hinc fit interdum, diuino maximè fauore adspirante, ut quemadmodum in corporibus humanis quoddam aliquando profluuium, est sanitati confirmandæ opportunum, vel instantes morbos propellit, ita in Religioso & homine & corpore, quædam à Religionis rigore laxitas aberrans, uersis in solitudinem animis, stabilendam firmiùs Religiosæ disciplinæ, & remissioni ab omni aditu prohibendæ plurimùm conferat. En ergo quomodo oculi nostri semper ad Dominum, semper in eo, etiã contra spem, sperandum, & sic omnis à nobis perturbatio in perpetuum exulabit.*

## CAPVT VI.

*An opinionum diuersarum diuersi sensus obedientie repugnent.*

**H**Æc idè nobis necessariò sunt euoluenda, quia constat opinionum diuersitatem, iudiciorum fouere diuersitatem, vnde voluntatum dissensus oriatur; cum tamen Præpositorum, & priuatorum, idem iudicium, voluntas esse eadem debeat. Hoc autem in humanæ vitæ rationibus & actionibus, tantarationum inter se compugnantium probabilitate & obscuritate constantibus,